

POSUDEK NA DIPLOMOVOU MAGISTERSKOU PRÁCI

Pracoviště: Ústav translatologie FF UK
Diplomant: Ivana Žídková
Název práce: Paměti carevny Kateřiny II a Milostné dopisy Kateřiny Veliké Potěmkinovi
v českých překladech
Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.
Oponent: PhDr. Danuše Oganjesjanová, CSc.

Diplomová magisterská práce měla být původně věnována translatologické analýze českých překladů dvou knižních publikací: Pamětí carevny Kateřiny II (Praha, Mladá fronta, 1993) a Milostných dopisů Kateřiny Veliké Potěmkinovi (Praha, Pražská imaginace, 1993). Dodatečně se však ukázalo, že v případě druhé publikace nejde o překlad z ruštiny, ale z francouzštiny, a téma práce se tak zúžilo na první z uvedených titulů. Diplomantka se tedy ve své práci soustředila na analýzu českého překladu ruské verze pamětí Zapiski imperatricy Jekateriny II (Moskva, Nauka 1990, reprint z r. 1859).

Diplomantka ve své práci nejprve stručně představuje originál, uvádí informace o historické době a okolnostech vzniku Pamětí, ale hlavně věnuje pozornost jejich autorce, carevně Kateřině II a její literární tvorbě. Ve snaze definovat pak paměti jako žánr postupuje od žánrového celku k detailu, a zamýšlí se také nad podstatou dokumentárně umělecké literatury, kam paměti patří. Správně v této souvislosti zdůrazňuje přesahování žánrů, tedy to, že se memoáry nacházejí mezi literaturou uměleckou a věcnou a mají rysy jak odborného, tak publicistického a uměleckého stylu. Míra, v jaké jsou tyto rysy v díle zastoupeny, bývá ovšem různá, což ovlivňuje volbu překladatelských priorit. Důležitá je také dobová stylová a estetická norma a norma překladatelská.

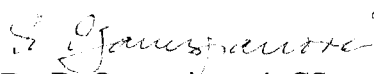
Samotné analýze překladu předcházejí podrobné informace o vzniku a osudu Kateřininých Pamětí, které byly napsány ve francouzštině a poprvé vydány rusky v Londýně ve Svobodné ruské tiskárně Gercena a Ogarjova roku 1859, tj. více než půl století po carevčině smrti. Diplomantka se stručně zmiňuje také o překladatelce Pamětí Věře Amelové a blíže nás seznamuje se čtyřmi recenzemi na její překlad. Vlastní překladatelská analýza se opírá zejména o práce českých, ruských a německých teoretiků překladu. Při popisu překladatelských transformací vychází diplomantka z typologie lexikálních a gramatických transformací Ja.I.Reckera. Zároveň ale uvádí, že úzce lingvistický přístup k překladu je překonaný a současná teorie překladu klade důraz na kategorie vyššího řádu, jakými jsou například příjemce překladu, komunikativní efekt a pragmatika (s. 30). Při analýze překladu se nad těmito aspekty zamýšlí a kladně hodnotí například uspořádání textu překladu podle letopočtů a jeho přehledné rozčlenění do odstavců, syntaktické zjednodušování dlouhých vět (v ruské předloze často s pomlčkami a středníky) a zejména překladatelčinu snahu zachovat informační hodnotu původního textu pomocí vnitřních a vnějších vysvětlivek. Záporně naopak hodnotí sporadické jevy opačné, například to, že překladatelka čtenářům nepomohla dešifrovat autora předmluvy, napsané pod pseudonymem Iskander, kterým je A. I. Gercen.

Ve své magisterské práci věnuje diplomantka také značnou pozornost reáliím, které promyšleně třídí. Citlivě pracuje s jazykovým materiálem, zejm. v podkapitolách věnovaných lexikálním transformacím, bezekvivalentní slovní zásobě a ustáleným spojením. Škoda jen, že

se více nezamyslela nad strukturou diplomové práce, protože u některých jevů dochází k tříštění a přesahům. Ustálená spojení jsou např. součástí dvou různých podkapitol, a to podkapitoly věnované lexikálním transformacím a zároveň podkapitoly, která je přiřazena k reáliím (!), viz s. 33-35 a 56-60. Jiný jev, jakým jsou stylisticky příznakové ekvivalenty a který nebyl ke škodě věci analyzován samostatně, je zase zcela neorganicky zařazen mezi ustálená spojení (viz s. 60: *проклятых немцев – proklatých Němcůů, занимался подслушиванием – špicloval, у меня была сильная перебранка – pořádně jsem se poškorpila*). Práci by také prospěl obsáhlejší výklad translatologických teoretických východisek.

Přes tyto připomínky svědčí diplomová magisterská práce o tom, že diplomantka citlivě vnímá originál i překlad a že z jejich analýzy dokáže vyvodit závěry o kvalitě překladu jako celku. Diplomová práce má všechny náležitosti, je zajímavá, splňuje svůj cíl a je přínosem k výzkumu oblasti, jíž se diplomantka věnovala. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou velmi dobře.

V Praze dne 15. 09. 2008

PhDr. D. Oganješjanová, CSc.